

Hoeveelheid melk bepaalt kostprijs

Het High-techbedrijf realiseerde in 2006 een kostprijs van 36 cent per kg melk. Met een melkproductie van 9400 kg per koe werd 730.000 kg melk geleverd. Het quotum van 800.000 kg is dat jaar dus niet volgemolken.

Aart Evers

In de afgelopen jaren was het volmelken van het melkquotum belangrijk voor een lage kostprijs. Per 10.000 kg extra melk kan de kostprijs soms met 50 cent per 100 kg melk omlaag. Een kostprijs van minder dan 34 cent lijkt voor het High-techbedrijf haalbaar wanneer het quotum wordt volgemolken.

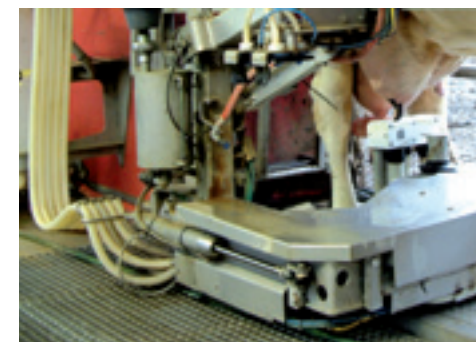
Kostprijs 2006 hoger dan vergelijkingsbedrijven

De gemiddelde kostprijs op het High-techbedrijf was de afgelopen jaren 38 cent per kg melk. Tabel 1 laat zien dat de kostprijs in 2006 ongeveer 2 cent lager lag. De vergelijkingsgroep LEI-bedrijven realiseerde ondanks een lagere melkproductie per koe (7.700 kg melk) een 1,5 cent lagere kostprijs dan het High-techbedrijf. Het verschil in kostprijs wordt vooral veroorzaakt door hogere kosten voor werktuigen en installaties op het High-techbedrijf en lagere opbrengsten anders dan melk. Het automatisch melksysteem, automatisch voersysteem en de mestrobots verlagen weliswaar de arbeidskosten, maar brengen wel extra kosten voor installaties met zich mee. Lagere opbrengsten anders dan melk komen vooral doordat minder koeien verkocht zijn waardoor de premies hiervoor lager uitvallen. De keuze om op het High-techbedrijf alle veldwerkzaamheden in loonwerk te doen leidt tot hogere loonwerkkosten. Het verschil met de vergelijkingsgroep blijft echter beperkt omdat er minder hectares zijn.

Quotum volmelken belangrijk

De kostprijs van het High-techbedrijf kon sterk wisselen. In jaren met ingrijpende aanpassingen aan het systeem liep de kostprijs soms op tot boven de 40 cent per kg melk. In jaren waarin het bedrijfssysteem stabiel draaide was de kostprijs laag. In 2003 realiseerde het High-techbedrijf met 34,7 cent de laagste kostprijs. In de jaren met een lage kostprijs viel op dat de melklevering hoog

Foto: Gertjan Zevenbergen

was, in jaren met een hoge kostprijs bleek de melklevering laag. Logisch, want 70 procent van alle kosten zijn vaste kosten en wanneer die over meer kilogrammen melk worden uitgesmeerd, daalt de kostprijs. In 2003 werd het quotum bijna volgemolken met 783.500 kg melk. Een ander opvallend punt is dat de toegerekende kosten in de laatste jaren vrij stabiel lagen op een niveau rond de 12 cent. Door een gezonde veestapel en scherp voeren lukte het om deze kosten in 2006 enigszins te beperken. Ze hebben echter niet zo'n groot effect op de kostprijs dan de vaste, niet toegerekende kosten.

Wat levert meer melken op?

Op basis van de kengetallen blijkt dat op het High-techbedrijf de kostprijs met grofweg 0,5 cent per kg melk daalt wanneer de melklevering 10.000 kg hoger ligt. Als de melklevering in 2006 geen 732.000 kg was geweest, maar 752.000 kg, dan zou de kostprijs met naar schatting ongeveer 1 cent zijn gedaald naar 35 cent per kg melk. Deze berekening laat zien hoe belangrijk het voor een bedrijf is om de productiecapaciteit maximaal te benutten en het quotum vol te melken.

High-techsysteem perspectiefvol

Er is dus perspectief voor een kostprijs beneden de 34 cent. Hiervoor is het wel nodig dat de maximale capaciteit van de melkrobot (ongeveer 800.000 kg melk) wordt benut. Behalve geïmplementeerde maatregelen zoals automatisering, een klein machinepark en al het landwerk in loonwerk uitvoeren, zijn er nog meer maatregelen mogelijk om een high-techsysteem goedkoper te maken. Te denken valt aan:

- Een goedkopere melkveestal. Op het High-techbedrijf was de vervangingswaarde van de melkveestal ongeveer 5.500 euro per koeplaats. Als deze daalt met 1.000 euro/koeplaats, dan daalt de kostprijs met 0,5 cent per kg melk.
- Uitbesteden van jongveeopfok. Als jongvee wordt uitbesteed is geen jongveestal meer nodig en daalt de arbeidsbehoefte met 400 uren per jaar. Bovendien dalen dan de kosten voor vee, voer, loonwerk en mestafvoer. Bij kosten van 1,50 euro per dier per dag voor uitbesteden daalt de kostprijs met ongeveer 2 cent per kg melk.
- Goedkoper voeren door meer eenvoudige

Aart Evers over...

... het kostprijsonderzoek

"Als het over een lage kostprijs gaat, wordt vaak gedacht aan beperken van voer- en veekosten. Toch beïnvloeden deze kosten de kostprijs slechts in beperkte mate. Juist met het goed benutten van de productiemiddelen door zoveel mogelijk melk te produceren met zo min mogelijk middelen, is veel meer te verdienen."

... vervolgonderzoek

"Arbeid is een bijzondere factor binnen de kostprijs. Vaak wordt arbeid niet betaald omdat de melkveehouder voor eigen arbeid geen vergoeding inrekent. Bij steeds groter wordende bedrijven moet arbeid steeds vaker worden betaald. Meer aandacht voor reductie van bewerkingskosten (arbeid + loonwerk + kosten voor werktuigen en installaties) lijkt me voor de toekomst belangrijk."

voerders te voeren met het automatisch voersysteem. Het voeren van goedkope voeders leidt tot 1 cent lagere voerkosten, wel zijn extra voerbakken nodig. Het voordeel van deze maatregel is ongeveer 0,5 cent per kg melk.

- Energiebesparing. De afgelopen jaren heeft het High-techbedrijf een besparing van ruim 0,3 cent per kg melk gerealiseerd door energie te besparen. Wellicht zijn nog meer energiebesparingsmaatregelen mogelijk.

Evenwichtige keuze

Het High-techbedrijf heeft laten zien dat met veel automatisering en veel loonwerk fors op arbeidskosten bespaard kan worden en dat een kostprijs van 34 cent binnen handbereik ligt. Bovendien zijn 1.400 uren minder gewerkt dan op bedrijven uit de vergelijkingsgroep uit Tabel 1. Het High-techbedrijf is minder afhankelijk van arbeid dan een bedrijf waarbij de veehouder zelf veel werk doet. Wel moet een groter deel van de kosten ook daadwerkelijk betaald worden (arbeid wordt vaak niet gerekend). Het is daarom van belang dat de productiemiddelen maximaal worden benut. Of inzet van meer loonwerk en automatisering hierbij loont, zal per bedrijf verschillend zijn. Belangrijk voor een lage kostprijs is in ieder geval dat de stal goed wordt benut en dat de bewerkingskosten (som van arbeid, loonwerk en werktuigen + installaties) zo laag mogelijk zijn. Maximaal melken met minimale kosten voor productiemiddelen leidt tot een beter inkomensperspectief, ook na de afschaffing van het quotum.

Tabel 1

Vergelijking kostprijs 2006¹ (eurocent/kg melk) van het High-techbedrijf met vergelijkingsgroep LEI-bedrijven op kleigrond met 600.000 tot 1.000.000 kg melkquotum en een intensiteit van meer dan 13.000 kg melk/ha (2006)

	Realisatie 2006	Vergelijkingsgroep LEI 2006 ²
Algemene bedrijfsgegevens		
• Aantal melkkoeien	78	93
• Aantal hectares	35	50
• Melkproductie bedrijf	732.000	717.000
• Melkproductie per koe	9.400	7.700
• Melkproductie per ha	20.900	14.300
• Aantal gewerkte uren	2.500	3.900
Voerkosten	6,0	6,8
Veekosten	4,3	4,1
Overige toegerekende kosten	1,0	1,6
Totaal toegerekend	11,3	12,5
Arbeid (berekend en betaald)	7,5	12,3
Werk door derden (loonwerk)	4,2	3,0
Werktuigen en installaties	8,9	5,6
Grond en gebouwen	7,0	7,2
Overig niet toegerekend	3,9	2,5
Totaal niet toegerekend	31,5	30,6
Totale kosten	42,8	43,1
Opbrengsten anders dan melk	6,8	8,6
Kostprijs per kg melk	36,0	34,5

¹ Bedragen zijn afgerond, exclusief quotumkosten.

Kostenonderdelen zijn berekend met vernieuwde grondslagen van het LEI.

² Bron LEI, bewerkt door ASG.